Ն: 300 ԹԷՄՄՈՒԶ 5 ՉԱՐԵՆՊԻՀ 1878

ԹԷՐԱԷՄԱՆԸ ԷՖԷՄԵՐԸ

ԱՂՈՆՔ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ

ՕՍՄԱՆԼՈՒ ԲԱՆԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 250 ղրուշ
Ամբ այլըգ . . . . 450 »
Իւչ այլըգ . . . . 70 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիյէ։

ՀԻԼԱՅԱԹ ԲԱՆԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . 350 ղրուշ
Ամբ այլըգ . . . . 170 »
Իւչ այլըգ . . . . 90 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիյէ։
Բօսնա իւնրէյի տախիլ տիր։

Մէվլանայի էֆենտիկէտ վէ զայիմ Թէտավիլ իմէյէն վիլայէտտա, ապօնէ պէտէլի վէ նախօտ բօսնա իւնրէյի, սիրքէյի խալիսէ օլարագ ախզ օլունանագ տըր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ՄԵԿՎԱՏՏԸ ԲՕԼԻՈԹԻԿԻՅԻ ԻԼՄԻՅԻ ՎԷ ՍՈՒԼԻՅԻ ՎԷ ՍԱՒՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆԸՐ

Գէհէր սաՒրը իչին

1 ինճի վէ 2 ինճի սահիֆէյէրէ 10 ղր։
3 իւնճու սահիֆէյէ . . . . 6 »
4 իւնճու սահիֆէյէ . . . . 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիյէ։

ԻԹԹԱՐ. Գանգա. Ճիրքէթ վէ ռումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանանքն գէհէր սաՒրը իչին,

2 ինճի վէ 3 ինճի սահիֆէյէրէ 6 ղր։
4 իւնճու սահիֆէյէ . . . . 4 »
Ճիրա 100 ղրուշ հիսապիյէ։

Մէվատտր Նաֆիսայա տայիր մուպահասան մէճճանէն գապուլ օլունաճաղը կիպի, տէրս օլունմայան էվրագ, սահիֆլինէ իատէ օլունա մազ։

1 ղրուշլուգ գայմէ

Խտարէխանէսի Օթամպօյտա Փիւրթր խանընտա նուամբրո 7 տէ վէ Մաթպասսը եիսի մեզքիւր խանատա նուամբրո 26 տա տըր։ — Ղազբամբզա այիտ քեսֆֆեյի մեվատ հագգընտա, տօղրուտան տօղրույա խտարէխանէմիզտէ Տիգրան աղա Ճիվելեկեանա միւրաճաաթ օլունմասը յազըմ կելէ-ճեկի կիպի, քեսֆֆեյի մեքեաթիպին տարխ ունրն նամընա կեօնտերիլմէսի իգթիզա իտէր։

ԱՍԻԱՆԷ ԵՎ ԹԷՍՏՈՒԶ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Տիւնքի կիւն Սրամդալ վէ խուսուսի իլէ Ֆոր դէ Պոֆիր ղազէթասը Եունան հատիսէսինտէն տօլայը օրթալըղը աղ վէլվէլէյ վէրմէմիշլէր։

Վագաա Աթինատան կէլէն խապէրլէրէ նազարէն, Եունանահալիսի տախի գօնկրէտէ վէրիլէն գարարլարտան խօշնուա օլմայըգ, Եունանիսթանտա տախի խայլը գըմլ իւգալ զուհուր իտիւպ, ահալի պէյնինտէ պիր թազըմ ճէնկճուլանէ հարէքէթլէր տէ կէօրիւնմիշ իսէ տէ, ասլա մէմուլ իթմէյիզ քի Եունան հիքիմէթի տէ պու ագբլտա օլսուն վէ ահալինին պու հարէքէթինի թահսին իթսին։

Տէվլէթը Ալիյէ տախի պիթթալի մէճպուր տուր իհթիյաթարալէթ իտիւպ Եունանա գարշը նիւմայիշլէր կէօսթէրմէյէ վէ օթէրաֆլարա ասքէր վէ պէլիմ տօնանմա տա կէօնտէրմէյէ, ղաքին պունտան մութլագա պիր Ֆուհարէպ ահքամը չըզարմագ քարը ագբլ տէյիլ տիր։

Գօնկրէ, Եունան մէսէլէսի հագգընտա պիր գարարը գաթի վէրմէյիպ, թավսիյէ չէքինտէ պէյանը էֆքարա իթմիշ իսէ տէ, տէվլէթը Ալիյէ իլէ Եունան պէյնինտէ մէսէլէ թէսվիյէրէզիր օլմասը զալտ պիր Խէվ-ռէ-ի լաֆզընը տա մէյտանա աթմըշ տըրքի, հէր ֆէտտաքարլըղը վէ զէմմ օլունմայը տախի կէօզինէ ալարագ, չարգտա իատէի սուլհ վէ ասայիշէ չալըշան պիր էվրօբա մէչլիսէրի լիսանընտա, մանասըզ վէ թէսիրսիզ պիր լուզէթ օլամազ։

Տէմէք իսթէրիզ քի, Եունան մատտէսինտէ հանկր թէրաֆ սուլհա բայէթ իթմէյիպ տէ չարգտա եէնէ աթէշը հարպ իշալընա սէպէպիյէթ վէրիրսէ, օնուն հագգընտա պիր էվրօբա թէվասսիւթիւ վուգու պուլաճաղը լապիտ տիր։

Մուհարէպէտէն ճիւմլէնին միւթէսիր օլտուղու խարապաթ, հէնիւզ ճիւմլէնին իւզէրինտէ եա կէօզիւ էօնիւնտէ օլտուղու հալտէ, մուհարէպէտէն հալա խայրպէէքլէմէք, թէճրիւպէտէն տախի իսթիֆատէ իթմէք իսթէմէմէք տիր քի, պէօյլէ պիր հալ պիր միլլէթին տօղրու կիրտապը զէվալէ թէվէճճիհ իթմէսինէ պիրինճի նըշանէ տիր։

Պիզիմ չիմտիքի հալիմիզ Պիզտէ օ տէրէճէ պիր սուլհբէրվէրլիք հասրլ իթմէյի տիր քի, էն կէնճէրիմիզին անճագ սաչլարը ազարսըզը վագբթ պիր տահա հէնկի խաթրրա կէթիրմէյէրի պէլքի գապիլ օլապիլսին։

Պէյնէլ ախալպա մէշհուր տուրքի, Սթամպոլ ահալիսինին պէտնէճէ նամիւվան գարմասը, էսկի հէքիմէրին զիատէ գանճը օլմասընտան նէչանթ իթմիշ տիր. օնլար վիճուատէ պիր հէրարէթ կէօրիւր կէօրմէզ գան տէյիպ գան իշիթիրլեր իմիշ. վէ պիր հէքիմին պիր խասթայա կիթմէյինի կէօրիւպ տէ պիր պէրպէրին տէ արգասընա գանթըմամասը բէք նատիր կէօրիւլիր իմիշ։

Օ վագթըն էվիայը ռումուրու տա պէլիմ պու զիւմտէ իմիշլէր, լաքին չիմտիքի էվիայը ռումուրումուզուն ռէվիրէթ վէ ֆէթանէթի, Պիզի պու մուխթարատան գուրթարմայա քֆիլ օլապիլիր տէրէճէսէ տիր տէյի պիլիրիզ։

Վագտա Գօնկրէ չէօյլէ եարտը պէօյլէ եարտը տէյի զէմմ օլունույօր, լաքին Գօնկրէ էյի մի եարտը ֆէնա մը եարտը օնա սիւբէթը դաթիյէտէ հիւքմ իթմէնին վագթը պու վագթթ օլմաերպ, նէ զաման Գօնկրէնին գարարլարընտան չարգա վէ զարպա գըրգ էլի ալնէ օլսուն պիր տէվրը ասայիշ թէքէվվիւն իմմէզսէ, պու օ վագթըն իշի տիր. Գօնկրէ էյէր պէօյէ պիր կայբա մուվֆֆագ օլաճագ իսէ, պու տա քէսֆի տիր հէր զարար գարուլարընը գարամազա վէ էն խօշնուտ օլմայանլարը տա իլէրուտէ մէմնուն իթմէյէ։

Պունուն իլէ պէրապէր չուրասը տա չայանը տրգգաթ տրը յի, գօնկրէ հէրնէ գատար տաղրլը իսէ, օնու թէրքիպ իտէն ազայը մուազզամա հալա պէր հայաթ վէ մէմնէտնիշին տիրլէր վէ գապիլ տէյիլ տիր քի, Պէրլինտէ թօբլանրպ վէրտիքլէրի գարարլար, չիմտի մազամարընա ավտէթ իտէր իթմէզ պօզուլապիլսին տէ, քէնտիլէրի անտէն պիգայտ օլսունլար. պինաէն ալէյհ մատէմ քի մագսէտ սուլհ իտի, անընճ մուհաֆազասը տա պիթթապի օ մագսէտին ֆէրայիզինտէն տիր. պիզ պունտան օ գատար էմինիզ քի, լօրտ Գարնարվընընճ պունտան պիր գաչ մահ ագտէմ ինկիլթէրրա իչուն տէտիյինի, պէզ տէ չիմտի թուրքիյա հագգընտա տահա զիատէ պիր էմնիյէթլէ տէ տէյէպիլիրիզ։

Ալէմանիանընճ Ֆիլէմէնկտէ չօգտան պէրիւ կէօզիւ օլուպ, Ֆիլէմէնկի Ալէմանիայա տախիլ իթմէք եախօտ հիչ օլմազ իսէ Ալէման իթթիհատընա ալմագ արզուսու եէնի պիր չէյ տէյիլտիր. գօնկրէ տապրը տաղրլմազ, չիմտի եինէ պէօյլէ պիր սէս չըգմասընը պիզ ասլա թէճճիւպէ չայան կէօրմէյիզ. իհթիմալ տրը քի բրէնս Պիզմարգ տա գօնկրէտէն պու գատար պիր չէյ իսթիֆատ իտէճէք օլսուն, լաքին պէօյլէ օրմասա տա էնտէ սօնտա եինէ օլաճաղը պու տուր, վէ Ֆիլէմէնկին տէ Հանովրայա պէնզէմէնի բէք միւհթէմիլ տիր։

Իւչիւնճու Նաբօլէօն տէվրինտէ Ֆրանսա տա պունա միւսաիտ օլուպ, հաթթա պիլ մուգապէլէ, Պէրճիգա տա Ֆրանսա իլէ պիրլէշտիրիլճէք իտի, չիմտի հալա Ֆրանսա հիքիմէթինտէ պէօյլէ պիր էֆքեար վար մը եօգ մուսամալիմ տիր։

Էյհասրլ պիզէ գալսա Լիվրօբանընճ չիմտիքի բօյիթիգասը ճիտտի պիր սուլհ բօյիթիգասը օլտուղունտան, պունուն ալէյհինտէ հէր նէ սէս վէ չամաթա իշիթսէք, հէր նէ էմէլ վէ իշթիյագ կէօրսէք հիչ պիրիսէ իթիմատ իտէմէմիզ, վէ սէօզիւմիւզիւն ամլինէնճէ էյինի պիլսէք, ճիւմլէյէ տէ իթիմատ իթմէմէք նասիհաթընը վէրիրսէք։

Ինչալլահ եագընտա պու սէօզիւմիզիւն սրհհէթի թէպէյյիւն իտէր, վէ պիր իբի իլիչքիսէ իշլէր տէ թէսվիյէ պուլուր տա իշ սէնէտէն պէրու ալթընտա էգիլմէյիմիզ չու սրգէթլի կինէր էյամը սաատէթ վէ ըէֆահիյէթը ումումիյէյէ թէպտիլ օլսուր։

ԹԷԼԵԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Պոռ սոդոհ ալընա Թէլէկրաֆը

Պէրլին 16 թէմմուզ. (սալը) — Մօնիթէօր նամ ռէս դ Ալէման ղազէթասը, դայրը ռէսմի գրամընտա, Պէրլին ահանամէսինի տէրճ իտէօր։ — Իմբէրաթօր Կիյոմ, սապգ Վիէննա Ալէման սէֆիրի գօնթ տը Սթօլպէրկ Վէրնիկէրօտու, ռէսիսի վիքէյա բրէնս Պիզմարգընը վէքեալէթինէ թային իյլէտի։

Բարիզ, 16 թէմմուզ

Օսմանլը գանսօլիտէսի

աչըլտը	16·60
գաբանտը	16·70

ՏԱԹԻԼԻՑԷ

Ղազի Օսման բաշա հազրէթլէրինէ մէճիտի նիշանը գիշանընընճ թէպտիլէն պիրինճի ռիւթպէսի, վէ զապթիյէ նազըրը Մէհմէտ բաշա հազրէթլէրինէ թէպտիլէն իքինճի ռիւթպէ մէճիտի նիշանը իթա ու իհսան գըլընմըշտը։

—Գարա թէօտորի բաշա հազրէթլէրի Պէրլինտէն վիէննա եա կիթմէեիպ, Մէհմէտ Ալի բաշա հազրէթլէրի վէ մայէթի մեվճուտէսիլէ տիւն ագշամ ցէրապատէթ միւթէվէճճիհէն Պէրլինտէն հարէքէթ։ — Դիշ տիր։

—Մաթպուաթ միւտիրի սաատէթլու Մաճիտ պէյ էֆէնտի հագրէթլէրի Ռում էլի պէյլէր պէյի բայէսիյլէ Մոլսուլ միւթէսարրըֆլըղընա իզին պույուրուլարագ եէրինէ տախի տամղա իտարէսի միւտիրի Բօրթուգալ Միքայէլ էֆէնտինին մաթպուաթ միստիրլիյինէ թային պույուրուլտուղունուզդա։ Եազրյօր իսէ տէ, ըէսմի պիր խապէր եօգ տուր։

—Եունան սաքէրի տիւնքի կիւն հաուտուտու թէճմաուզ իթմիշ, վէ պիր մուհարէպէ վուգու պուլուպ, հաթթա ֆէրիգ Ըճէպ բաշա հազրէթլէրինին եարալանմայ օլմասընա տայիր պիր ռիվայէթ չուլյա պուլմուշ իսէ տէ, պու սապահի Օսմանլը ղազէթալարը պու պապտէ մայլամաթ ըէսմիյէ օլմասընը, վէ անճագ, էօթէ պէրու չէթէտէ պուլունան պագը էշգբյա թարաֆընտան պիր հարէքէթ վուգու պուլմուշ իսէ, պու շայան անտէն ղալէթ օլմագ կէրէք օլտուղունու պէյան իտէյօրլար։

— Ֆար տիւ Պոսֆոր ղազէթասը, Եունանիսթան հուտուտունտա թօրլանմագտա օլան 20 պին նէֆէր ասքիրի շահատէյէ ղազի Օսման բաշա հազրէթլէրին պաշ գումանտան նասլ ու թային օլունճաղընը եազմըշ իսէ տէ, վագթի ղալէթասը, պու սապահի նիւսխէսինտէ պունու թէզիպ իտէյօր։

—Եունան գապինէթի, թըրհալա վէ Եանեա էյալէթլէրի հագգընտա Պապը Ալի իլէ մուխապէրէէ կիրիշմէք իչուն, Պէրլին ահանամէսինին տուէլի մուազզամա թայանֆընտան քէնտիմինէ թէպտիզինէ պէքլէմէքտէ տիր։ Ալսթրիա տէվլէթի, Պոսնա վէ Հէրսէք հագգընտա հէր նէ մէսէլէք իթթիխաղ իտէր իսէ, Եունան գապինէթի տախի մէսէլէյի Եունանիեէտէ օ մէսէլէք սիւլիւք իտէճէք իմիշ։ Էյէր միւզաքերաթ ուղուն սիւրէր իսէ, Եունան գապինէթի պիր միւհլէթ թային իտէճէք, վէ պու միւհլէթ խիթամ պուլուպ տա, միւզաքերաթտան պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան ասքէրի հուրաթտան պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան ասքէրի հուտուտտա թօրլանճագ, վէ էյրօբանը թէվասսութունտան հուսուլ կէլէճէք նէթիճէնէ պէքլէնիլէճէք իմիշ։ Իշթէ պու թէվասսութտան տախի պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան օրտուսու հուտուտու պիթթէճավուզ, թըրհալա վէ Եանեա էյալէթլէրինտէն Գօնկրէնին Եունանա թէրքինի գարար վէրտիյի արազիյի զապթ իտէճէք իմիշ։

—Ինկիլիզ պայրաղը Գըպրը-սընընճ արնագա չէհրինտէ պիր պէօ-լինտէն հարէքէթ։ — Դիշ տիր։

—Մաթպուաթ միւտիրի սաատէթլու Մաճիտ պէյ էֆէնտի հագրէթլէրի Ռում էլի պէյլէր պէյի բայէսիյլէ Մոլսուլ միւթէսարրըֆլըղընա իզին պույուրուլարագ եէրինէ տախի տամղա իտարէսի միւտիրի Բօրթուգալ Միքայէլ էֆէնտինին մաթպուաթ միստիրլիյինէ թային պույուրուլտուղունուզդա։ Եազրյօր իսէ տէ, ըէսմի պիր խապէր եօգ տուր։

—Եունան ասքէրի տիւնքի կիւն հաուտուտու թէճմաուզ իթմիշ, վէ պիր մուհարէպէ վուգու պուլուպ, հաթթա ֆէրիգ Ըճէպ բաշա հազրէթլէրինին Եարալանմայ օլմասընա տայիր պիր ռիվայէթ չուլյա պուլմուշ իսէ տէ, պու սապահի Օսմանլը ղազէթալարը պու պապտէ մայլամաթ ըէսմիյէ օլմասընը, վէ անճագ, էօթէ պէրու չէթէտէ պուլունան պագը էշգբյա թարաֆընտան պիր հարէքէթ վուգու պուլմուշ իսէ, պու շայան անտէն ղալէթ օլմագ կէրէք օլտուղունու պէյան իտէյօրլար։

— Ֆար տիւ Պոսֆոր ղազէթասը, Եունանիսթան հուտուտունտա թօրլանմագտա օլան 20 պին նէֆէր ասքիրի շահատէյէ ղազի Օսման բաշա հազրէթլէրին պաշ գումանտան նասլ ու թային օլունճաղընը եազմըշ իսէ տէ, վագթի ղալէթասը, պու սապահի նիւսխէսինտէ պունու թէզիպ իտէյօր։

—Եունան գապինէթի, թըրհալա վէ Եանեա էյալէթլէրի հագգընտա Պապը Ալի իլէ մուխապէրէէ կիրիշմէք իչուն, Պէրլին ահանամէսինին տուէլի մուազզամա թայանֆընտան քէնտիմինէ թէպտիզինէ պէքլէմէքտէ տիր։ Ալսթրիա տէվլէթի, Պոսնա վէ Հէրսէք հագգընտա հէր նէ մէսէլէք իթթիխաղ իտէր իսէ, Եունան գապինէթի տախի մէսէլէյի Եունանիեէտէ օ մէսէլէք սիւլիւք իտէճէք իմիշ։ Էյէր միւզաքերաթ ուղուն սիւրէր իսէ, Եունան գապինէթի պիր միւհլէթ թային իտէճէք, վէ պու միւհլէթ խիթամ պուլուպ տա, միւզաքերաթտան պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան ասքէրի հուրաթտան պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան ասքէրի հուտուտտա թօրլանճագ, վէ էյրօբանը թէվասսութունտան հուսուլ կէլէճէք նէթիճէնէ պէքլէնիլէճէք իմիշ։ Իշթէ պու թէվասսութտան տախի պիր նէթիճէ հասրլ օլմազ իսէ, Եունան օրտուսու հուտուտու պիթթէճավուզ, թըրհալա վէ Եանեա էյալէթլէրինտէն Գօնկրէնին Եունանա թէրքինի գարար վէրտիյի արազիյի զապթ իտէճէք իմիշ։

—Ինկիլիզ պայրաղը Գըպրը-սընընճ արնագա չէհրինտէ պիր պէօ-

լիւք ինկիլիզ պահրիյէ նէֆէրաթը մարիֆէթիյլէ չէքիլմիշ տիր, չիմտի Լարնագա լիմանընտա պիր չօգ ինկիլիզ զըրհլըսը վար տըր։

Պու զըրհլըլարտան պիր թագըմ պահրիյէ նէֆէրաթը Լարնագաեա չըգարըլըպ, օրատա ասայիշ ու ինթիզամընն մուհաֆազասընա մէմուր պուլունույօրլար։ Ճէզիրէնին իչէրուլէրինտէ իչէրիին էսքի հալի թէպտիլ օլունմամըշ իտի, վէ Հինտիսթան ասքէրինին իլէ դաֆիլէսի Գըպրըսա չըգմասընընճա հիչ պիր նէվ թէպտիլաթ իճրա օլունմայաճագ տըր։ Հինտ ասքէրի սէքիզ կիւնէ գատար Գըպրըսա միւվասլէթ իռէպիլէճէք տիր։ Վալի ճէզիրէ ժէնէրալ Սըր Կարնէթ Ռօլլինին վէ Հինտ ասքէրինին վիրուտի զըմընտա ճէզիրէճէ թէտարիքեաթը լազմէեի իճրա իյլէմէք իւզրէ։ Լարնագատա պիր ինկիլիզ գումանդանը Պապը Ալիտէն իմթիեազ թալէպ իյլէմիշ։ վէ հիքիմէթի սէնիյէ պու մէսէլէյի արիզ ու ամիգ թահթը միւթալայա ալընմըշ տըր։

— Գօնկրէնին բրօթօգոլարը Պապը Ալիեէ վիրուտ իյլէմիշ օլմազլա, թէրճէմէ օլունմազտա պուլունտուղունու, Օսմանլը ղազէթալարը եազոյօրլար։

— Պէրլինտէն թէմմուզ 8 թարիխլէ եազըլըբղընա կէօրէ Թիւրքիատա ումուրու մալիեէեէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ, պիր էյրօբա գօմիսիօնունուն թէշքիլիսէ վէ պու գօմիսիօնուն ճիտտի պիր սուրէթտէ մուամէլաթա տէվամ իյլէմէսինէ Գօնկրէ գարար վէրմիշ տիր։ Թիւրքիանընն թէէտիյէ օրնմայան ֆայիզլէրին գաթիթալիզասիօնու իլէ պէրապէր 100տէ պիր պուչուգ ֆայիզի խէէտիյէ իտէպիլէճէճէի անլաշըլմըշ տըր։

ԳԼԳՐԸՍ ՄԱՏՏԷՈՍԻ

Պունտան պէօյէ զազէթալէր. տէ պու Դըպրըս ճէզիրէսի հագգընտա խայլը չէ յէր կէօրէճէյիզ, վէ օգուլյաճաղրզ, պունա տայիր օլան էվրագը ըէսմիյէնին պիրինճիսի, ինկիլիզ խարիճիյէ նազրրը լօրտ Սալիզպիւրինին 30 մայիս թարիխի իյէ Ասիթանէտէ մուգիմ սէֆիր Սրր Լայարտա կէօնտերտիյի թայիմաթ տրր, պու 30 մայիս կիօպուն նէյը իթտիյի ինկիլիզ Ռուսիա մուգավէյէսինին թարիխի տիր քի գօնկրէնին քիւշարտնտան պիր պուչուգ այ էսկի պիր թարիխ տիր։ Պու իքի թարիխին մանթապագաթընտան, Շուալօֆուն տա պունտան մալիւմաթը օլմասը միհրէմիլ կէօրիւնիր, հէր նէ հալ իսէ պիզ պու թարիմաթը թէքմիլէն պէր պէճճը աթի տէրճ իտէրիզ, չինքի կէտէք էվրօբանըն վէ կէրէք ինկիլթէրրանըն հագգըմզտա գուլլանտըգլարը բօյիթիգանըն ըէնկի, հէր չէյտէն զիատէ պու մագուլէ էվրագը բէսմիյէտէն աղնաչլապիլիր, վէ Պիզիմ իչուն իսէ արթըգ մէսահիլի բօյիթիգիյէտէն պիգայտ էլմագ վագթը կէչմիշ օլմալը տրր զանն իտէրիզ։

ՆՈՒՄԷՐՕ 1.

Լօրտ Սալիզպիւրիսանի մութը Լայարտա

Նէվրէրէք Խուրէյէյ, 30 մայիս, 1878

Սըր,

Պիր միւատէթտէն պէրու ինկիլիզ տէվլէթի իլէ Ռուսիա տէվլէթի պէյնինտէ ճէրիան իթմէքտէ օլան միւքեալէմաթը մահրէմիյէ կէրէյի կիպի իլէրիյէմիշ օլտուզունտան, Այիսթէֆանօս ահտնամէսինին Ռումէլի գըթասընա թէալիւգ իտէն մէվատը, կէրէք պիլմասա ինկիլթէրրանըն վէ կէրէք այէլ ումումի տուէլը սայրէրէյի էվրօբանըն մէնաֆիինէ մուվաֆիգ սուրէթտէ թատիլի տախի միհրէմիլ տիր։ Լաքին մէզքիւր ահտնամէնին Անատօլու գըթասընա թէալիւգ իտէն մէվատը հագգընտա պէօյէ պիր իհթիմալ մէմուլօլունամագ։ Չինքի կէրէք Պաթում վէ կէրէք Արբա չայը չըմալընտա օլան գալէլէր հագգընտա, հարպ վուղուաթընտան տօյայը մէճպուրի, Պապը Այի իլէ Ռուսիա պէյնինտէ վէրիլէն գարարլարտան Ռուսիանէրն նիւքիւլ իթմէք նէյէթինտէ օլմատըղը բէք էյի աղնաչըբյոր։

Ինկիլիզ տէվլէթինին իսէ պու Ասիա գըթասընա սրգը սրգըյա մէրպութ բէք պէօյիւք մէնֆաաթը օլտուզունտան, պու գըթա հագգընտա վէրիլէն գարարլար իմճա եա թատիլ օլունամատըղը հայտէ, պունտան հասըլ օլաճագ նէթայիճի, գրարիչա հիւքիւմէթի պիթթապի թէտգիգէ մէճպուրտուր վէ պու հալտէ օրալար հագգընտա վագը օլաճագ թէպէտտիւլաթտան ինկիլիզ հիւքիւմէթինին պիգայտ վէ պիհաճէթ տուրմասը գապիլ օլամագ։

Թիւրքիա Ասիասընտա ճինճէ վէ մէզհէպճէ պիր թագըմ էօյլէ ահալիլէր միթէմէքքին տիր քի, հէնուզ նէ քէնտի քէնտիլերինի իտարէյէ միւգթէտիր տիրլէր, նէ տէ քէսպը իսթիգլալիթմէյէ պիր խահիշլէրի վար տրր, պունլար հէր նէ տէրէճէ ասայիշ վէ բօյիթիգաճա հէր նէ տէրէճէ ըճլահաթա մայիք իսէլէր ճիւմլէսինի տէ սալթանաթը սէնիյէ սայէսինտէն պիլիրլէր։ Պունուն իլէ պէրապէր, հիւքիւմէթը ալը Օսմանի տախի օրալարտա հէր նէ գատար գրտէմ քէսպ իթմիշ տախի օլսա, երինէ խարըճտան կէլմէ պիր ֆաթիհ մագամընտա թութուլուպ, հիւքիւմէթը մէղքիւրէ, զիատէ գուվվէթը մէվճուտէսի իւզերինտէ տիր, նէթէքիմ թապի իլէ մէթպու արասընտա մէվճուտ օլաճագ պիր ա.գայը տէրուն վէ իթթիհատտա։

Մուախխարէն հասպէլ գատէր Օսմանը ասքերի չու գըթատա տա մաղլուպ օլտուզունտան, վէ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ պու ճիհէթլէ տախի պիր թագըմ միւշքիլաթ վէ զավալիլէ տիւչար օլաճաղընտան չու հալ օրալարտա Օսմանլընըն կիրիֆթար օլտուզու զաֆը ումումա հիսս իթտիրէրէք, պիր թագըմ բօյիթիգաճա թէպէտտիւլէրի տէ մէմուլ իթտիրճէճէք տիր։ պէօյէ չէ յէր իսէ, չարգտա հիւքիւմէթը մէվճուտէտէն խօշնուտ օլմամագ տահա զիատէ մուխաթարալը հալէր տիր։

Սուրիատա, Անատօլուտա, վէ Ցիարպէքիրտէ, ահալի պիր քերրէ աղնարտա քի, Օսմանլը տէվլէթինին պագասընա, գուվվէյի ասքէրիյէ ըզհարընտան պաշգա պիր էմնիյէթ վէ պիր քէֆալէթ եօգտուր, սօն մուհարէպէ վագըլարընտան տախի պունուն տա արթըգ էմնիյէթ օլուր պիր շէյ օլմատըղընը, ֆէհմ իթտիքտէ, ֆիքրինտէ օլսուն օրալարտա Օսմանլընըն ատէմը պագասընա պիր թասավվուր հասըլ իտէրէք, եէրինէ քիմ կէլէճէք իսէ օնա թէվէճճիհ վէ արզը խիւլիւս իթմէյէ գայգըշը։

Օգատարատաք քի, Պաթում, Արտահան, վէ Գարս տայիմի պիրկը ճայկեահը ֆէսատ օլմասա, պուրալարտան էթրաֆու էքնաֆա էօնտէն պիր թագըմ միւշէվվիգլէր վէ արգատան ասքէրլէրտէ սայտրրըլմայաճագ օլսա, վէ հագիգաթէն պու պէօյէ օլսատա, պուրալարըն եալընըզ Ռուսիա էլինտէ գալմասը, Պապը ալինին Ասիատա օլան հիւքիւմէթինէ տայմա պիր սագաթլըգ սայլաճաղը թապի տիր, չինքի օրալարը տայմա Ռուսիանըն պէօյիք նուֆուզու վէ թէէսիրի ալթընտա գալմըշ օլաճագ զըրը։ Պունտան շու հասըլ օլուր քի, Ասիա ահալիսի էմնայինէ նազարէն պիր թարֆտան խարճճէն օլան թարբուզուն գուվվէթինի, վէ տիկէր թարաֆտան տախիլիտէ օլան թէտաֆինին զաֆիրնը կէօրտիքտէ կէլէճէյիտէ իսթիսրաճա գալգըբը, հէր շէյ պու հալտէ զամայը, թէպտիլ օլաճագ զանն իտէր վէ իմիտ իլէ գօրգու արասընտա գալըպ, մէմուլ իթտիյի զալիպէ ըզհարը խուլուս վէ մաղլուպա տախի, ըզհարը պուրուտէթ իթմէյէ պաշլար։

Ինկիլիզ տէվլէթինին պու գըթալարտա էն զիատէ տէրքեար օլան մէնֆաաթընա նազարէն պու մագուլէ հիսսէյաթը թէէսիրինի պէր թէրաֆ իթմէյէրէք, պէօյէ շէյլէրի գապուլ իթմէսի, առէմ իւլիմքեան գապիլինտէն տիր։ Պունուն իլէ պէրապէր հուսուլմաթլուպ իչուն, Ինկիլիզ տէվլէթի Տէվլէթի Ալիյէյէ մուավէնէթ նիյէթի իլէ, Ռուսիատան զապթ օլունան մահալլէրի կէրի վէրտիրմէք իչուն թէտապիրի ասքէրիյէ թէշէպպիւս իթմէք էմէլինտէ տէ տէյիլ տիր. չինքի պէօյէ շէյլէրին բէք միւշքիլ վէ բէք մասրաֆը օլաճաղը տա շէօյլէ տուրուն, պիր թագըմ աֆաթ վէս պէլիյէլէրէ տէ միւնթիճ օլաճաղը տէրքեար սրը։ հաթթա մուհարէպէտէն պիր նէթիճէյի հասէնէ հասըլ օլաճաղը տա մէշքիւք սիր, էյէր մուհարէպէ իլէ պէրապէր պաղը թէտապիրի իհթիաճիյէյէ տէ թէշէպպիւս օլունմագ գապիլ օլմազ իսէ։

Ասիատա հիւքիւմէթը Օսմանիյէնին տէվամ վէ պագասընա եալընըզ պիր շարթ օլապիլիր, օ տա, կէրէք Ռուսիանըն զապթընա կէշիրանի մահալլէր կէրի վէրիլսին, թէ կէրէք քէնտինտէ գալընը, իլա Օսմանլը եէտինտէ օլան Ասիայա պիր տահա Ռուսիա թասարրուզ զուհուր իթտիյի հայտէ օնու սիլահ գուվվէթի իլէ մումանաաթա միւգթէտիր պիր տէվլէթին սէնու թէահհիւտ վէ թէէմին իթմէսի տիր։ Իշթէ պէօյլէ պիր մագսէտ թէմամը իլէ հասզլ օլապիլտիյի հայտէ, արթըգ թասավվուրտա օլան սայրը թէճամուզլուգլարընը մէնինէ պու տա քեաֆի ատտ օլունուպ, Անատօլու ահալիսի իսէ, եալընըզ օվգթի հիւքիւմէթը Օսմանիյէնին Անատօլուտա եապէն վագթտա զէվվալ պուլամայաճաղընը էյիտէն իտրաք իտէպիլիր։

Լաքին Ինկիլթէրրա տախի պէօյլէ պիր թէահհիւտ ալթընա կիրմէզտէն, Պապը Ալինին տէ պու իքի շարթը գապուլ իթմէսինէ լուզում կէօրիւր։ Մաիւմ տիւր քի Ինկիլիզ տէվլէթի Սթամպօլ գօնֆէրանսը հէնկամընտա տախի շարգտա սուի իտարէ վէ մէզարիմին պէր սապգ տէվամընը, պիր վէհհիյէ գապուլ իթմէյէճէյինի տէ Պապը Ալիյէ սէրասքէթլէն պէէան իթմիշ իտի. պինանէն այէյ, հիյնի հաճէթտէ եախատ պաղը վուգուաթ սէպպինէ մէմալիքի Օսմանիյէյի մուհաֆազա եա միւտաֆաա իչուն Ինկիլիզ տէվլէթի պիր մուգավէլէ իյէ քէնտինի պաղլամատան էվվէլ, Անատօլուտա պուլունան կէրէք խրիսթիյան վէ կէրէք միլլր սայրլէնին իտարէլէրինճէ լազըմ կէլէն ըալահաթը իճրասընա թէշէպպիւս իթմէսի իչուն, Պապը Ալիտէն բէսմէն թէէմինաթ իսթէմէսի տէ լազըմէտէն իտի։

Պու պապտէ տէ, չիմտիլիք ումումի պիր թէահհիւտտէն զիատէ պիր շէյ տէ արզու օլունմայըպ, պունա լազըմ կէլէն թէտապիրի մախսուսէ իլէրիւտէ թէտգիգաթ վէ միւզաքէրաթը լազըմ իլէ վազ վէ իհտաս օլունապիլիր։ Ահալինին ըալահաթը իսէ, շու եա պուգանան եա ուսուլ թէպտիլինտէն իսէ, օրալարտա հիւքիւմէթը ֆէքրայէ վէ ֆիքրինտէ օլան մէմուրլէրին տրգդաթլընա ինթիխապ օլունմալարընտան, վէ մէմուրլէթլէրինտէ տէվամըրը իսթիհապ օրունմասընտան տահա էյի սուրէթտէ պու մագսէտի հասըլ իտէպիլիր զանն օլունուր։ Հէր նէ իսէ, եանի հէր նէ տէրէճէ մէմնունն օլունաճագ թէտապիր իթթիխազընա տէսիրէս օլունաճագ տա օլսա, Ինկիլթէրրանընն ագա իտէճէյի մուահէտաթը իթթիֆագիյէտէ շէրայիթի մէզքուրէնին վիճուուշ, տայիմա լապիտ օլաճագ տրր։

Պունտան մատտա Ինկիլիզ տէվլէթինի տէ չիմտի տերիւհտէ իյլէտիյի պու մագուլէ պիր թէահիւտու իճրայա միւգթէտիր իթմէք իչուն, կէրէք Անատօլու վէ կէրէք Սուրիա սէվահիլի ճիվարընտա պիր մէվգիի միւնասիպ մայիք օլմասը միւգթէզայը հալ վէ մասլահաթտան տրր։ Ինկիլիզ զապըթանընն վէ հէյնի հաճէթտէ ասքէրինին տախի օրալարտա եագընն պիր եէրտէ պուլունմասը իչպու մուահէտէտէն մաթլուպ օլունան ճիւմլէյի մէգասիտէ բէք ալա պիր թէէմինաթ օրաճաղը տէր քեար օլուպ, Դըպրըս ճէզիրէսի իսէ ինկիլիզ նազարընտա պու մագսէտ բէք էլվէրիշլի պիր մահալ տրր։

Եուրասը տա վաճիպի իթթինա տրր քի, Ինկիլիզ տէվլէթինին միւրաաբ նէ մէմալիքի Օսմանիյէտէն պիլ իֆրազ, պիր միւլքէ սահիպ օլմագ, վէ նէ տէ խազինէի Օսմանիյէ վարիսաթընտան պիր շէյ գաթ իտիւպ տէ, անտէն քէնտիսի իսթիֆատէ իթմէք օլմայը պ։ միւրատ եալընը պուճէ զիրէնին իտարէսի վէ զապթ ուրապընը Ինկիլիզ էլինէ կէչիրմէքտէն իպարէթ օլարագ, ատանըն պէր սապգ մէմալիքի Օսմանիյէ գըթասընտան պուլունմասընը, վէ մէսարիֆտէն ֆազլա վարիտաթ չիմտի հէր նէյէ պիզ օլուր իսէ, հէր սէնէ Ինկիլիզ տէվլէթի թարաֆընտան Օսմանլը խազինէսինէ իթա օլունմասը տա թէքրիֆ օլունմագ իճապ իտէր։

Էլ հասըլ պունարընն ճիւմլէսի, Ռուսիա թարաֆընտան Անատօլուտա զապթ մէմալիք իհթիմալինէ մէպնի օլտուզու հայտէ, պունա սէպէպ՝ օլան մուխաթարալար մահվ վէ զայիլ օլտուզու թագտիրտէ, պէօյէ պիր մուահէտէյի իհթիյաթիյէնին տախի ա վագթի մինֆէսիս մագամընտա պուլունմասը թապիաթը մայալահաթան տրր։

Ռուսիա տէվլէթի մուհարէպէյի ախիրճ իւզերինէ Անատօլուտա զապթընա կէչիրտիյի մահալլէրի տէվլէթի Օսմանիյէյէ կէրի վէրիր իսէ իշպու թէքլիֆ օլունան մուահէտէ ագտընը Պապը Ալիյէ թէքլիֆ իյլէմէնիզի բէճա իտէրիմ։ Շէօյլէ յի,

«Պաթում վէ Գարս վէ Արտահանընն վէ եախատ մէվգիի մէզքիւրէնին պիրի, Ռուսիա թարաֆընտան թէվգիֆ, վէ իլէրուտէ Ռուսիա թարաֆընտան մուահէտէյը գաթիյէյի սուլհիյէ իլէ թային օլունաճագ Ասիատա վագի մէմալիքի Օսմանիյէնին ագասամը սայրրէսինին տախի զապթ վէ թասարրուֆունա գըյամ օլունտուզու հայտէ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի մէմալիքի մէզքիւրէյի սիլահ գուվվէթի իլէ մուհաֆազա վէ միւտաֆաա իչուն ալթանաթը ասնիյէ իլէ ագտը իթթիֆագ իտէճէյինի թէահիւտ իյլէր. պունա մուգապիլ տէվլէթը Օսմանիյէ տախի մէմալիքի մէզքիւրէտէ խրիսթիյան վէ սայիր թէզանընն իտարէսինտէ, իլէրիւտէ տէվլէթէյինին գարարլաշըրաճաղը ըալահաթը լազըմէյի իճրա իտէճէյինի վատ իտէր. Ինկիլթէրրայա իշպու թէահհիւտինի ղճրա իչուն վասիթայը լազըմէյի իթա իյլէմէք իւզրէ, տէվլէթը Ալիյէ Դըպրըս ճէզիրէսինէ Ինկիլթէրրա թէրաֆընտան ասքէր սէվք օլունուպ, ճէզիրէյի մէզքիւրէնին իտարէ օլունմասընը մուվաֆագ թիտէր։

(Խմբ.) ՍԱԼԻԶԳԸՐԻ

ՆՈՒՄԷՐՕ 2.

Սըր Լայարտտան Սալիզպիւրիյէ.

Թ-ղ-ղ-ռ, 5 Հ-ղ-ղ-ռ 1878

Լօրտ Էֆէնտիմիզ.

Տէվլէթը Ալիյէնին Անատօլումէմալիքինի իլէրիւտէ Ռուսիա ալէյհինտէ թէէմին իյլէմէք իւզրէ տիւնքի կիւն Սբլտզ սէրայը հիւմայունունտա խարիճիյէ նազրրը տէվվէթլու Սաֆվէթ բաչա հազրէթլէրի իլէ, հաչմէթլու Դրալիչա հազրէթլէրինին սէֆիրի սըֆաթը իլէ պէնտէլէրի թէրաֆընտան ագա վէ իմզա գըլընան իթթիֆագը թէտաֆիի ահտնամէսինի լէֆֆէն թագտիմ իլէ քէսպը ֆախր իյլէրիմ։

—

Մէզքիւր ահտնամէ վէ Զէյի կէչէն ճումաա պազէթաբզա տէրճ օլունմուշ օլուպ, ճիւզեի թասիհատլա պաշգա կազէթաբէ տէ տէրճ օլունմուշ իսէ տէ, պիզ պունտան սարֆը նազարլէ պաշը միւթալաաբզը պէյանընա մուպատէրէթ իտէրիզ։

—

ՄԻԻԹԱԼԱԶ

Շու խուսուստա էն էվվէլ միւթալաայա չայան կէօցտիւլիւմիզ մատտէ, Լօրտ Սալիզպիւրինին Սբը Լայարտա կէօնտէրտիյի թալիմախնամէ իլէ մուճիպինճէ թանզիմ օլունան ահտնամէնին թարիխլէրի տիր։

Թայիմախնամէնին թարիխի մայիս 30 օլուպ, ահտնամէնին թարիխի իսէ յունիս 4 տիր։

Տէմէք օլուր քի, պու թալիմաթ թէլէկրաֆյա Ասիթանէյէ ակէօնտերիլմիշ տիր, քէնտի քէնտինէ ուչուպ կէլմէզ։ լաքին պէօյլէ տէ օլսա, պէօյլէ ալէմի միւթէհայիր իտէն պիր ահտնամէ իլէ տէօրթ կիւն զարֆընտա նամսզլ թանզիմ վէ իմզա օլունուր, հագիգէթէն զարայիպատն տիր. տիբլօմաթճատա պու պիր չըմնտըքէր կիտիշինտէն չապագ կիտիշ տիր, քի չիմտիյէտէ ալէլումումի հէր թէրաֆտա կէօրիւլէն ուսուլ վէ ատաթքն մուզայիրի տիր։

Բէք էյի, պէօյլէ պիր աճէլէ օլտուզունա կէօրէ սէրիան տա մէյտանա չըգարըլմըշ օլսա, երինէ պէլքիմ պիր շէյ տէնէմէզ իտի. լաքին գըրգ կիւն գատար չանթայարտա գալըպ, օնտան սօղրա մէյտանա չըգմասը, պու իհթիմալի տէ մանվ իտէր։

Ահտնամէնին կինոիշինէ պագըլըբ իսէ, պիր շէյ խաթըրա կէլիր, վէ օ հալտէ աճէլէ իսրիմիշ օլմասը տա օ շէյէ հավ օլունապիլիր իսէ տէ, իլէրիւտէ կէօրիւլէճէյի վէճհ իլէ երինէ պիր թէրաֆը աչրգ գալըր։

Պու ահտնամէ, Գոնկրէ աչըլմազտան եալընըզ պիր գաչ կիւն էվվէլ թանզիմ վէ իմզա օլունմուշ տուր, (չինքի հէր նէ գատար գոնկրէ յունիս 13 տէ աչըլըբ իսէ տէ, սօղրատան էյլէ կէճ գալար, եօգսա քպթիատտէ գոնկրէնին յունիս 8 եա 10 ունտա աչըլաճաղը իլան օլունմուշտուր։) Պիզ տէրիզ քի, պու ահտնամէկ գոնկրէ սէպէպինէ թանզիմ օլունմուշ տուր, չինքի պունտա պիր մէչրուիթիյէթ օլուպ, օ մէչրուիթիյէթ իսէ եալընըզ գոնկրէտէ ըէֆ օլունապիլիրտի։

Ահտնամէ տէր քի, Բալսիա Գարսը, Արտահանը վէ Պաթում կէրի վէրիր իսէ, պու ահտնամէ տէ քէէնինի լեմ եէքիւն հիւքմունտէ թաբիուլաճաղ, չիմտի Ռուսիանը պունլարը կէրի վէրմէսի օ գատար գապիլ տէյիլ տիր քի, պու շարթ պիլէ իսթիհզա օլունույօր. լաքին գոնկրէտէն էվվէլ վէ գոնկրէ հէնկամընտա պու պէօյլէ տէյիլ իտի. չինքի օլապիլիր իտի քի գոնկ-

րէ պունարքն կերի վերիվէսինի Ռուսիայա հիւքմ իթսին, եախօտ Ռուսիա ուսյուուգտա քի քէնտի ալէյհինտէ պէօյլէ պիր ահտնամէ վար, վէ արժեդ Ինկիլիզ Անատօլու տա տայիմա քէնտի տալընա պիսէճէք, բէք իհթիմալ բուրը քի քէնտիսի, թէք պու ահտնամէ վիճուտ պուլմասըն տէյի, պունարը թէրք իտէպիր օրուրուտու։

Լաքին գօնկրէտէ Ռուսիա պունարը թէրք իթմէյիպ, պունտան պէօյէ տէ թէրք իթմէսի հիչ մէմուզ օլմասըղընտան, ահտնամէնին բուհու օլան օ պէնսին հիչ լուզումու գալմայ, եախօտ տա հա աչըղընը սէօյլէյէլիմ, Պապը Ալի Գարսըն վէ Արտահանըն Ռուսիատան կերի վերիլճէճէյինի իհթիմալը կէօրէրէք, պէօյէ պիր ահտնամէյի իմզա իթմիչ օլապիլիր. պունա պիր շէյ տէնէմէզ, լաքին պու ահթիմալ զայիլ օլտուգտա տա պունա իսթինատ իտերէք իմզա իթմէսի գապիլ կէօրիւնմէզ. եանի Ռուսիա Գարսը վէ Արտահանը կերի վերիրսէ, Ինկիլիզ տէ Գըպրըսը կերի վերէճէք տէյի իսմիա օլունմասընա, պիզ գօնկրէնին խարբճընտա հիչ պիր հատա պուլմայըզ։

Իմտի պիզ իտտաա իտէրիզ քի պու ահտնամէ գօնկրէտէ պուրալարըն կերի վերիլճէճէյի իսմիտի իլէ իմզա օլունմուշ տուր, լաքին շիմտի կերի վերիլմէտիյի հալտէ տէ մէյտանա չըգարըլըպ իճրա օլունմասընա, ագլըմըզըն էրկր չէյ օլմատըղընը իգրարտան պաշգա պիր շէյ էլիմիզտէն կէլմէզ։ Վէ պու տա Գըպրըս ճէզիրէսինին Ինկիլիզէ թէպիմ իտիլտիյի իչին տէյիլ տիր, տէվլէթ, բօլիթիգասը իճապընտան պէօյլէ պիր շէյ եարմբշ, օնա քիմսէ միւտախէլէ իտէմէզ. պիզիմ ագլըմըզըն երմէտիյի շէյ, «Ռուսիա Գարսը Արտահանը կերի վերիրսէ, Ինկիլիզ տէ Գըպրըսը կերի վերէճէք» կիպի պիր շարթըն, շարթ իթիպար օլունուպ տա ահտնամէյէ բաղԹ օլունմասը տըր. պուրասընա վագտա գօնկրէտէն էվվէլ օրտա ագլըմըզ էրէր, լաքին գօնկրէտէն սօնրա ագլըմըզ էրէմէզ, չինքի պունուն տա նէյէ միպաթէնի օլտուղունու պիլէմէյիզ։

Իքինճի միթալասընը, օգույանլարըմըզա պէկլիմ ահտնամէ կէօրիւնէճէք իսէ տէ, պիզիմ էֆքեարըմըզ պու օլտուղունտան, սէթր իտէմէյիզ։

Գիզէ գալսա, կերէք Անատօլույու Ռուսիա թէարրուզունտան մուհաֆազա իթմէք իւզրէ Գըպրըս ճէզիրէսինին Ինկիլիզ իտարէսինէ վերիմէք լազըմ կէլէճէյի հագգընտա լօրտ Սալիզպիւրինին թալիմաթընտա պէյան իթտիյի տէ. լայն վէ պերահինի բէք զայիֆ կէօրիրիզ, վէ կերէք պու իտարէ իլէ Անատօլունուն Ռուսիա թաարրուզունտան մուհաֆազա օլունաճաղընա տա օ գատար էմնիյէթ իտէմէյիզ, չունքի երինէ քէնտիսի լօրտ Սալիզպիւրինին գավինճէ, Ռուսիանըն զայԹ/Թտիյի եէրլէրի չիմոի էյինտէն ալմագ պիր մուհարէպէյէ, վէ մուհարէպէ տախի պիր չօգ մասրաֆա վէ միւշքիլաթա միւհթաճ, վէ պիր թագըմ տա աֆաթ վէ մէսայիպէ մուճիպ իսէ, իլէրիւտէ, եանի Գըպրըս իտարէսի Ինկիլիզ էյինտէ օլտուղու հալտէ, Ռուսիա թէաթրուզու ալէյհինէ պիր մուհարէպէ տահա իճապ իթսէ շիմտիքինտէն էհվէն վէ գօլայ մը օլաճագ, եախօտ աֆաթ. սրզ մէսայիպսիզ պիր մուհարէպէ մի օլաճագ, պուրասընը թէէմին իտէմէյիզ։

Հաթթա էյէր պու մատտէ Էվրօբա տէվլէթլէրինին հալա Ռուսիանըն տախի մալիմիւ օլմայարագ, նակէհան իճրա օլունտու իսէ, Ինկիլիզ հագգընտա պիր ատէմը էմնիյէթ հասըլ իտէճէյինի տէ կէօրմէմէք օլմազ, վէ պէլքիմ բօլիթիգաճա պազը մախլուԹիյէթլէր տէ հասըլ իտէպիլիր։

Տէհրիմիզին իլք նըսֆընտա պունա պիր նումունէ տէ պուլապիլիրիզ։

1833 տէ իթթիֆատա Բաբա մէմալիքինտէ պազը բօլիթիգաճա ղայլէլէր վէ իխթիլալլէր զուհուրա կէլիպ, օն ալթընը Դրիգոր բաբա Աւբսթրիա ասքէրինի Պօլոնիայա ճէպպ իմմիչիտի։

Օ վագրթ Բօմատա մէնֆասաթը օլան եալընըզ Աւսթրիա օլմայըզ, Ֆրանսըզ վէ սայիր տէվլէթլէրին տէ մէնֆասաթը վար ըտը, Ֆրանսըզ պունարընը էօնիւնէ տիւշերէք օտա Բօմա մէմալիքինէ ասքեր սեվգ իթմէք իսթէտի, ֆագաթ Բաբա բազը օլմատը։

Պունուն իւզերինէ Լուի Ֆիլիբ պիր տօնանմա իլէ սէքիզ պին ֆրանսըզ ասքերի եօլա չըգարըպ, կէճէլէյին Անգօնայը պասըպ զապթ իթտիլեր, վէ Աւսթրիա Պոլոնիատան կիտինճիյէտէք ֆըրանսըզլար տա Անգօնատան չըգմատըլար, պունա նէ բաբա պիր շէյ տէյէպիլտի նէ տէ ախէր տէվլէթլեր։

Պէօյէ տէ Անատօլուտա տա եալընըզ Ինկիլիզ մէնֆասաթը օլուպ տա ախէր տէվլէթլէրին հիչ մէնֆասաթը օլմամագ գապիլ օլմայաճաղընտան պէօյէ պիր շէյ տէ պուրատա զուհուր իտէպիլիր, եանի պիր պաշգա տէվլէթ տէ ինկիլիզի վէսիյէ իտերէք պիր մէվգի թուսթամագ իսթէյէպիլիր վէ Պապը Ալիյի պու պապտէ իճապար իթմէսէ տէ թաղեիգ օլսուն ցիտէպիլիր։ Լաքին ագշամա սապահա պիսթիւն էվրօբա պու Գըպրըս մէսէլէսինէ մէշղուլ օլաճաղընտան պագալըմ օրատան տա նէ բէնկ կէօրիւլէճէք։

Բիվայէթ սահիհ իսէ, պունտան էն զիատ միւնֆէիլ օլան տէվլէթ, կէօյա Ֆրանսա ճիւմհուրու հիւքիւմէթի իմիշ, պէօյէ պիր հալին ապըրըլըպ ինքեար օլունամազ վէ թապիի տէ կէօրիւնիր իսէ տէ, սիրէթը բէսմիյէտէ պունուն թաստիգինէ աէսթրէս օլունճայատաք, պիր հիւքմ վերիլէմէզ։

Պունուն Ռուսիայա նէ թէէսիր իթմիշ օլտուղունա տայիր տէ հալա պիր մալիմաթտ տէսթրէս օլամամշըզ տըր, չու գատար քի, Ռուսիանըն արթըգ Անատօլուտան պիր բարմագ եէր տահա ալմայաճաղը իմբերաթօր սէօզիւ իլէ թէահհիւտ օլունմուշ իքէն պէօյէ աշըգ աշըղա Ռուսիա ալէյհինէ պիր թէտաֆի ահտնամէսի թանզիմի, Ռուսիայա քիւչիւք պիր հագարէթ սայըլամազ, վէ էյէր պունու Ռուսիա պիլա մուճիպ հազմ իտէպիլիր իսէ, լօրտ Պիգընսֆիլտին Ռուսիայա օլան էն պէօյիւք զալէպէսի պու օլապիլիր, վէ տօզրուտու տա պէօյիւք զալէպէ տիրուամմա նասըլ քի տէ. տիք, պէս տուէպ իսէ։ Քասըլը շիմոի ումումմ Էվրօբանըն մէշղուլ օլաճաղը մատտէ պու Գըպրըս մէսէլէսի իլէ Եունան մէսէլէսի օլտուղունտան, հէր կիւն պունա տայիր տահա պիր չօգ չէյէր եազմայա մէճպուր։ Օլաճաղըմըզտան, պու կիւնլիւք պու գատար իլէ իգթիֆա իտէրիզ։

Ց. ՎԱՐԴԱՆ

ՍԻՒԼԵՅՄԱՆ ԲԱՇԱՆԸՆ ՄՈՒՀԱՖԷՄԷՍԻ

ԻՖԻՆՃԻ ԻՃԹԻՄԱ

Հազիրանըն Երմի տէօրտիւնճիւ ճումաա իրթէսի կիւնիւ տիվանը հարպ իսթիրահաթ իչիւն պիր միւտտէթ թաաթիլ իմտիքտէն սօնրա, սաաթ ոէքիզի չարեէք կէչերէք թէքրար մուհաքէմէյէ տէվամ էյլէմիշ տիր։

Բէօ էօշ. — Պաշ քեաթիպ պէյ, բաշա հազրէթլէրինին խըստէթը ասքերիեէսինէ տակր օլան քէննիյէսինի վէ մուզաեաթ գայտընը վէ սիճը ախլագընը օգուտյունուզ։

(Պաշ քեաթիպ պէյ գրաաթ իտեր).

Օրտույի սանի, Թապուր 5. Թալեա պէօլիւք 4. Միւլազիմի սանի.

Տէր Ալիյէտ Հօճա բաշա մահալլէսինտէ, օրթա պօյու ոորը պըյրգը Սիւլեյման էֆէնտի, պին Խալիտ, սինն Եիրմի.

Հարպիեէեէ տուխուլի սէնէ 72.

Միւլազիմի սանի Նասպը 18 Շապան սէնէ 76.

Թապուրու մէզքիւրիւն պիրինճի պէօլիյինէ միւլազիմի էվվէլ Նասպը 7 նիսան սէնէ 78.

Պէշինճի պէօլիյինէ եիւզ պաշը Նասպը 8 ազօսթօս սէնէ 78. Բիւթպէսիյլէ ռիքեապ, պէշինճի պէօլիյինէ Նագլի, ազօսթօս սէնէ 79.

Մէզքիւր ռիքեապ պէօլիւքլէրինին ումուրու թահրիրիեէսինէ մէմուրիեէթի, չուպաշ սէնէ 79.

Բէմաքան ումուրու թահրիրիեէտէ պուլունմագ իւզրէ, սօլ գօլ ազալը Նասպը, իյիւլ սէնէ 81

Սիլահշօր սաղ գօլ ազալըղընա 27 թրշրինի սանի սէնէ 81.

Ազըզ, իպթիտայը իյլուլ սէնէ 82.

Պիրինճի օրտունուն Գարահիսար Թապուրունա պին պաշը նա՝ալը, սէնէ 83.

Ի՝ սթպէսիյլէ մէքթէպի հարպիէ միւնշաաթ հաճէ՝ըղընա մէմուրիեէթի, 5 շուպաթ սէնէ 85.

Մէքթէպտէ պուլունտուղու հալտէ գայմագամնասը, 2 թէմմուզ սէնէ 86.

Ֆըրգայի իհթիեաթիյէեէ միրալայ, 19 Նիսան սէնէ 87.

Լիվալրգալ մէքթէպը հարպիյէեէ նազըրը սանի, 9. թէմմուզ սէնէ 89.

Ֆէրիքլիքլէ մէքթէպ նէզարէթի, 29 մայիս սէնէ 92.

Միւշիրլիքլէ Պօնա վէ Հէրսէք գօմանտանլըղընա մէմուրիեէթի, 15 քեանունի էվվէլ սէնէ 92.

Թունա ումումմ գօմանտանլըղընա մէմուրիեէթի, 19 իյլուլ սէնէ 93.

Բումէլի հարպ օրտույի հիւմայունլարը գօմանտանլըղընա մէմուրիեէթի, 27 թրշրինի էվվէլ սէնէ 93.

Բէօ էօշ. — Պաշ քեաթիպ պէյ, տավա մէմուրունուն թագրիրինի օգույունուզ։ (Պու տախի գրաաթ օլունուր)

Սեպտէմբր Բ-էրէր

Տէվլէթլու Սիւլեյման բաշա հազրէթլէրինին, Ռուսիա մուհարէպէի զարիֆէսինտէ գօմանտանլըգտա պուլունտուգլարը մէվսիմ, իչէ միւնգասըմ օլուպ, պիրինճիսի Բուսլարըն իլք տէֆա Պալգանլարը թէճավուզունտա թային պուլրուլմուչ օլտուգլարը Պալգան, վէ իքինճիսի Թունա, վէ իչիւնճիսի Բումէլի ումումմ գօմանտանլըգլարը օլտուղունա պինանէն, մէվագիի մէզբիրէտէ վուգու պուլան հարաքեաթը հագգընտա, մէրքէթէպ օլանէսիլէ, վէսաթէթը ահիզանէմվէ միւշարիլէյհ հազրէթլէրինէ պիթ թէպլիղ, իթա պուլյուրտուգլարը էճվիպէ, օլ պապտէ քէնտիէրինտէն իսթիզահընա լուզում կէօրտիւիմ պաղը մէվատտըն տախի իլավէսիյլէ զապթ վէ թէրգիմ գէլընմըշ օլմաղլա, չու թաաթիի սիւալ վէ ճէվապտան հասըլ օլան նէթիճէ իւզերինէ, միւթալասայը ֆիքրիյէմին պէր վէճճը աթի պեանընա իպթիտար օլունտու։

Պու պապտէ թուրթուլան իւչ թագըմ էվրաղը նութգիյէ միւթալասընտան տախի միւսթէֆատ օլաճաղը իւզրէ միշարիլէյհ հազրէթլէրի, իպթիտա Պալգան գօմանտանը իքէն, գաիտէթէն իթթիհազ վէ իճրասը լազըմ կէլէն հարէքեաթ, Էսկի Զաղարայը զապթ իթտիյատէն սօնրա, հէման սէրաթը միմրինէ իլէ Շիպգայա աղիմէթլէ օրասընը տա եէտը զապթա կէչիրմէք օլտուղու հալտէ, պունա բայէթ իտիմատի կէօրիւնմիչ, վէ իշ պու հարէքեթին կէրու գալմասը իսէ, օ արալըգ օրտունուն իսքէլէսի մագամընտա պուլունան էէնի Զաղարանըն տիշմէն էյինէ կէչմէսինտէն, վէ տիշմէն ֆըրգալարընըն եէնի Զաղարա օվասընտա կէօրիւնմէսինտէն, վէ էլտէ պուլունան մէէքիւթթէն ճիւզի օլմասընտան, վէ վէսաթթի նագլիյէնին ֆըգտանընտան նէչաթ իմմիչ իտէկի, վէ մուախարէն եանի եէնի Զաղարանըն իսթիրտատընտան ասրը, Շիպգայա կէլինտիքտէ, Շիպգանընն սարբլըղը վէ մէթանէթի կէօրլալիքտէ, թէսհիլի զապթը իչիւն իսթիհազընտա օլան գուվվէթին նըսֆընը օրատա թէրք իտերէք. նըսֆը տիկէրի իլէ մինասիպ ճիհէթտէն, տիշմէնին խաթթը ըրճաթընատողրու իլերիկէմէրի վէ պու հարէքէթէ թունա շարգ վէ ղարպ օրտուլարընը տախի էօթէ թարաֆտան իթթիսալ հասըլ իտէճէք վէճճ իլէ, մուավնէթ էյլէմէլերի ֆերիզտէն իքէն, կերէք միշարիլէյհին նէզտինտէ պուլունան գուվվէթին քիֆայէթսիզլիյի, վէ կերէք մէզքիւր օրտուլար թարաֆընտան իճրաաթը մէպհուսէյէ էհէմմիյէթ վերիլմէմէսի, պու հարէքէթին իճրասընա մանի օլտուղու անլաշըլմազլա տըր։

Միշարիլէյհ հազրէթլէրինին Թունա ումումմ գօմանտանլըգլարընա կէլինճէ, Թունա շարգ օրտուսունուն տիշմէնի, պիր տէրէճէյէ գատար իշղալ իշիւն հարէքեթը թաարրուզիէտէ պուլունմասը աճիզլերինճէ շարթ ատտ օլունմագտա օլուպ, հալ պու քի միշարիլէյհ հազրէթլէրինին, պու պապտէ վերտիքլերի էճվիպէյէ միւրաճաաթլա տախի անաշըլաճաղը իւզրէ, քէնտիլերինին օրայա վիսուլլերինտէ հարաքեաթը ասքերիյէ իճրասընճա, հալա զուհուր իտէճ պիր թագըմ մէվանի իլէ, մերքէզը սալթանաթընը պաղը միթալաաթ իւզերինէ, միշարիլէյհէ վուգու պուլան իխթարաթը իճրայը թէարրուզա մանի օլտուղու կիպի, ախիրէն էյէնա իւզերինէ թէարրուզա, օրաեը զապթ իյլէտիքտէն սօնրա, տահա իլերի հարէքեթի իթմէլերի էհէմ վէ էլզէմ պուլունտուղու հալտէ, օրատան իլերու կիթմէմէլերի, մուգադիլինտէ պուլունան տիշմէնին քիւլլիէթինտէն, վէ Բլէճնա օրտուսունուն տիշմէնը էսարէթ օլմասընտան իլերի կէլտիեի անլաշըլմըշ տըր։

Միշարիլէյհ հազրէթլէրինին Ռումէլի ումումմ գօմանտանլըղը հարէքեաթընա նագլը քէյամ իտիրինճէ, Բլէճնանըն տիշմէսինտէն սոնրա, տիշմէնին Պալգանընն պու եիւզիւնէ կէչմէսի իչիւն ֆէնէլէն Դամարի վէ Շիրգա կէչիտլերի էն մուհիմմ վէ միւթէնա նօգթալար օլտուղու, վէ պինանէն ալէյհ պու մէվգիլերին սըն տերէճէյէ գատար սէպաթ իլէ տիշմէնէ մուգավէմէթ իլլէմլերի, էհէմմիեէթը ֆէվգէլատէ թահթընտա պուլունտուղու հալտէ, տիշմէնին օրալարատան պէրի թարաֆա միւրուր իթմէսի, վէ ալէյ խուսուս էտիրնէտէ վիճուտի լապտա օլան պիր գուվվէյի իհթիեաթիյէնին պուլունմամասը արթըգ Պալգանընն պու եիւզիւնճէ էմնիյէթին քեամիլէն ինսիրապընը միսթէլզիմ օլտուղու կիպի, Սոֆիա վէ սայըր պաղը մէվգիտէ պուլունան ասաքիրին վագթթ վէ զէմանը իլէ վէ սիւրաթը թամամ իլէ էտիրնէյէ իրճա վէ ճէմի տախի, ահվալը հարպիյէնին իրճաթը ախիրէսինտէն նաշի, ֆէնէնէ պիր թէտպիրի էսլէմ օլտուղու հալտէ, քէնտիլերինէ էվվէլճէ վերիլէն պաղը էվամիր իլէ միւթէագրպէն միւթարէքէ էմրինին զուհուրի իչ պու մագսէտին հուսուլինէ մանի օլտուղու անլաշըլմազլա, վէ իշթէ իսթիզահաթը վագտա նէթիճէսինտէն աճիզլերինճէ հասըլ օլան միթալաա պունտան իպարէթթ պուլունմազլէ, օլ պապտէ . . .

27 ճէմազի իլ էվվէլ 95.
13 Մայիս 94.

Ռ՝ ազայ դորի Շ-ուրա Դերեվ
ԷՍ ՕԷՑՏ ԻՊՐԱՀԻՄ

Մէ-պրպէյ ռահմէդ Նէճիպ բաշա.— Բէիսի մէճլիստէն սէզ իսթերիմ։

Բէօ բաշա. — Պույուրուն։

Մէ-պրպէյ ռահմէդ Նէճիպ բաշա.— Շահիտլէր տըշարըտա պէքլէյօրլար, միանասիպ իսէ խաթինթագա պաշլամազտան էվվել եօգլամայարը իճրա օլունուն տամա հալլերինէ կէօնտէրէլիմ։

Բէօ բաշա. — Միանասիպ տիր։

Շահիտլերին ռահմէդ

Տէվլէթլու Ռէուֆ բաշա հազրէթլերին,

Տէվլէթլու Ղհմէտ Էյուպ բաշա հազրէթլերի,

Տէվլէթլու Սաֆվէթ բաշա հազրէթլերի,

Տէվլէթլու Ֆուատ բաշա հազրէթլերի,

Սաատէթլու Պէյքէր բաշա հազրէթլերի,

Էրքեանը հարպ լիվասը սաատէթլու Հիւսնի բաշա,

Էրքեանը հարպ լիվասը սաատէթլու Օսման բաշա,

Սաատէթլու Մէհմէտ Մուխլիս բաշա,

Սաատէթլու Սաատէթքիրայ բաշա,

Էրքեանը հարպ միրալայը իզզէթլու Նազիֆ պէյ,

Միրալայ Իզզէթլու Ալի Համտի պէյ,

Էրքեանը հարպ գայմագամը իզզէթլու Ակեահ պէյ,

Էրքեանը հարպ գայմագամը իզզէթլու Պէտրի պէյ,

Էրքեանը հարպ գայմագամը իզզէթլու Էշրէֆ պէյ,

Էրքեանը հարպ զայմագամը իզլէթլու Հագգը պէյ,

Էրքեանը հարպ պին պաշըսը ըէֆաժլու Հատոի պէյ,

Էրքեանը հարպ պին պաշըսը ըէֆաթլու Զէքի պէյ,

Էրքեանը հարպ պին պաշըսը ըէֆաթլու Էմին պէյ,

Պին պաշը ըէֆաթլու Մէհմէտ Շիքրի էֆէնտի,

Պին պաշը ըէֆաթլու Մէհմէտ Թալաթ էֆէնտի,

Էրքեանը հարպ գօլ աղասը ֆիւլուսվէթլու Ռեամիլ էֆէնտի.

Էրքեանը հարպ գօլ աղասը ֆիւլուսվէթլու Մէհմէտ էֆէնտի.

Էրքեանը հարպ եիւզ պաշըսը ֆիւլուսվէթլու Սապրի էֆէնտի.

Զբրրաղը Մէհմէտ Սայիտ էֆէնտի.

Իճրա ճէմիեէթի քէթէպէսին-տէն Խուրշիտ էֆէնտի.

Էսքի Զաղրա թէլկրաֆ միւտիրի Էյուպ էֆէնտի.

Էսքի Զաղրա միւֆթիսի հաճի Ահմէտ էֆէնտի.

Զաղրա վիճուհանտան Էտհէմ աղա.

Զաղրա վիճուհանտան Էմին բաշա.

Զէրքէս իսմէթնաքնտան հաճի Մէհմէտ պէյ.

Գըզանլըգ վիճուհանտան Մէհմէտ պէյ.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ. — Մ/ասատէ պույուրուլուր խսէ, պէնտէնիզ տէ պիր շէյ արզ իտէճէեիմ.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Պույուրուն.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ — Պէնտէնիզ շահիտին մանասընը անլամատըմ. Էյեր լէհրմոէ ատէյհիմոէ ալէլ ամեա շէհատէթ իչուն իսէ, պէն պունու գապուլ իթմէմ. Նիչուն հէր հանկը մատտէ մէյտանտա իսէ շահիտ անրն իզլերիէ շէհատէթ իտէպիր. Մուամէլաթը քեաֆֆէսի էվրագա միսթէնիտ տիր.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Օ տա օլաճագ. լաքին պունլար շիմտի շէհատէթ իթմէճէճէքլեր. հէր պանը մատտէ վէ ճիհէթ յչուն միւրաճաաթ լազըմ կէլտիեի հալտէ չաղրըլըբ-լը. մանէլէ մէյտանա ջըգար. պիլտիքլերինի կէօրմիւքլերինի սիւտի իտէճէեիզ.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ. — Պէն պունլարտան իտատա իտէյօրում. անլէրին շէհատէթի նասըլ մագսատ օլապիլիր.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Պունլարըն լուզումու վար. շիմտի պունլար եօգլամա օլաճագ.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ. — Լէհիմատ օլան շահիտլերի քէնտիմ ինթիհապ իթմէյէ հազրմ եօ՞ղ մու. Շերի չերիֆատ շահատէթին պիր շարթը վար. պիլմէմ պուրատա օ շարթլարա ըիայէթ օլունանա՞գ մը.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Էվվէթ. ֆագաթ պազ. իթթիրազընըզ վար իսէ. իտէրսինիզ.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ. — Իչթէ շահիտլերին էքսէրիսի օ գապիլտէն տիր. վէ կէլէճէք շահիտլերին պիր գրամը շահատէթ իսէմէզ. էնամէն գապուլ օլունամամալը տըր. չիւնքի պէն տէ օնլարտան տավա իսէյօրում. վէ չիւնքի պէնիմ այէյհիմտէ օլան ատէմլէրի պաշ գօմանտանլըգ սրֆաթըյլա թագրիր իտիւպ, թահթը մուհաքէմէյէ այտըրմագ սէլահիյէթինի հայիզ պուլունտուղում հիհէթլէ, անէրին շէհատէթ իթմէէրի հայիզ օլամազ. չիւնքի պիր թարաֆ օմագ լազըմ կէլիր, գապ. լ օլունամամալը տըր. հէր նէ իսէ, զաթէն պէնտէնիզ քէնտի իւզերիմտէ ճէրէեան իտէն մուամէլաթըն քեաֆֆէսինի գայիտէսիզ կէօրիւյօրում.

ՐԷՅԻՍ բաշա հազրէթլէրինին էմրի իւզերինէ շահիտէր իչերի կիրիշ եօգլամալարը իճրա օլունտուգտան սոնրա թէքրար տըշարը չըգարըլար.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Շահատէթլէրինի գապուլ իթմէմ տէյօրսունուզ պունլար օմատա նա՞սըլ իսալաթ օլապիլիր.

Սէ-ԷՅՄԱՆ ԷՖԵՆԴԻ. — Վագրա էյլէ տիր. լաքին նէ ՐԷՈՒՖ բաշա վէ նէ տէ Ֆուատ բաշա հազրէթլէրի շահիտ օլապիլիր.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — ՐԷՈՒՖ բաշա շահիտ տէյիլ տիր, միւտատի տիր.

(Պ-ԷՒ-Է Ե-ԸԲ)

Իզմիրտէն թէմմուզ 16 թարիխլէ Եազըլաքըղնա կէօրէ, Սարուխան սանճաղընտա մրգտարը քեաֆի զապթիյէ պուլունմամագտա օլուտ ղունտան, պու կիւնլերտէ Զէրքէս հայտուտարը մէղքիւբ սանճագտա չօգ ճէսարէթ քէսպ իթմիշլեր. վէ էնվայի սուլի հարէքէթլերտէ պուլունույօրլար իմիշ. Թէմմուզուն 9 ունտա 90 նէֆէր Զէրքէս հայտուտու պիր չիֆթլիկի պասբպ, օրասընը քէնտիլերինէ իգամէթկեահ իթթիխազ իթմիշլեր տիր.

— Թա՞ զազէթասընտա օգունտուղունա նազարէն, էյլը Պապը Ալի, Գոնկրէնին թըրհալա վէ Հանեա էեալէթլերինէ իրայէ իթտիրի արաղիի եաունանա թէրք իթմէք իսթէմէյէճէք օլուր իսէ, Թիւրքիա վէ Եունան պէյնինտէ պիր մուհարէպէ զուհուրա կէլէճէք. վէ տուէլի մուազզամա տօնանմալարը, Եունան սէվահիլիսի Օսմանլը զըրհլեբերընա դարշը մուհաֆազա իսէճէքլեր իմիշ.

— Ռուսիա մարիէ նազարրընէն իսթիֆա իթտիյի, թէլէկրաֆ հավասիսի տիր.

—Ցինքի բոսթա իլէ ալընան Ռուս զազէթալարընտա միւնտէրիճ թէմմուզ 11 թարիխի պիր թէլէկրաֆա նազարէն. Շիպգա կէչիտինին պիթարաֆլրգ հալինէ վազ օլունմասընա գօնկրէնին սօն իճթիմասարընտ ն պիրիսինտէ գարար վերիլմիշ տիր. մալիմ տիւր քի պունա իպ/ժիաա Օսմանլը մուրախխասարը թարաֆընտանմուխալիֆէթ օլունմուշ իտի.

— ԻՆԿԻԼԻԶ հիւքիւմէթինին Գրպրրսա կէօնտէրէճէյի ասքէրին մրգտարը, սիւարի վէ բիւտէ 10 պին գատար օլաճագ տըր.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳՕՆԿՐԷ Վէ ԷՐՄԷՆԻԼԷՐ

կէչէն հաֆթա, գօնկրէնին էրմէնիլեր հագգընտա վերտիեի գարար, Բաթրիք Ներսէս Սրբազան հազրէթլերինէ պա թէլէկրաֆ խապեր վերիլտիքտէ, Բաթրիքի միւշարիւէյհ հազրէթլերի, պու գարարրն միճիպի մէմնունիյէթ օլաճաք պիր տերճէճէտ պուլունմամասը սէպեպիյլե, բրօթէսթօ իթմէք իւզրէ Պէրլին Էրմէնի վէքիլլերինէ թալիմաթ կէօնտէրմիշ, վէ խրիմեան վէ խորէն Նար — Պէյ Սրբազանլար, գօնկրէ տաղըլմատան ագատմ. տուէլի մուազզամա մուրախխասլարընա պիրեր բրօթէսթանամ թագտիմ իթմիշլեր տիր.

Գօնկրէ տաղըլտգտանսօնրա, մուրախխասլարա պիր պէյանք իզէրիմտէ ճէրէեան իտէն մուամէլաթըն քեաֆֆէսինի գայիտէսիզ կէօրիւյօրում.

ՐԷՅԻՍ բաշա հազրէթլէրինին էմրի իւզերինէ շահիտէր իչերի կիրիշ եօգլամալարը իճրա օլունտուգտան սոնրա թէքրար տըշարը չըգարըլար.

ՐԷՅԻՍ ԷՖԵՆԴԻ. — Շահատէթլերինի գապուլ իթմէմ տէյօրսունուզ պունլար օմատա նա՞սըլ իսալաթ օլապիլիր.

— Թա՞ զազէթասընտա օգունտուղունա նազարէն, էյլը Պապը Ալի, Գոնկրէնին թըրհալա վէ Հանեա էեալէթլերինէ իրայէ իթտիրի արաղիի եաունանա թէրք իթմէք իսթէմէյէճէք օլուր իսէ, Թիւրքիա վէ Եունան պէյնինտէ պիր մուհարէպէ զուհուրա կէլէճէք. վէ տուէլի մուազզամա տօնանմալարը, Եունան սէվահիլիսի Օսմանլը զըրհլեբերընա դարշը մուհաֆազա իսէճէքլեր իմիշ.

— Ռուսիա մարիէ նազարրընէն իսթիֆա իթտիյի, թէլէկրաֆ հավասիսի տիր.

—Ցինքի բոսթա իլէ ալընան Ռուս զազէթալարընտա միւնտէրիճ թէմմուզ 11 թարիխի պիր թէլէկրաֆա նազարէն. Շիպգա կէչիտինին պիթարաֆլրգ հալինէ վազ օլունմասընա գօնկրէնին սօն իճթիմասարընտ ն պիրիսինտէ գարար վերիլմիշ տիր. մալիմ տիւր քի պունա իպ/ժիաա Օսմանլը մուրախխասարը թարաֆընտանմուխալիֆէթ օլունմուշ իտի.

— ԻՆԿԻԼԻԶ հիւքիւմէթինին Գրպրրսա կէօնտէրէճէյի ասքէրին մրգտարը, սիւարի վէ բիւտէ 10 պին գատար օլաճագ տըր.

ԻՆԱՆՄԱԼԸ՝ ՄԸ

Մարիւմ օլտուղու վէճհէյէ, Ալա Սրէլ ֆանօս մուահէտէսինին 16ՆՃ պէնտի էրմէնիլէր մախասուս օլուղ, պու պէնտինտէ էրմէնիսթանընն իսմի եատ օլունմուշ ատուր. Ռիվայէթէ կէօրէ, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի, պու էրմէնիսթան լուզէթինին փլէրուտէ Ռուսիա եէտինտէ եէնի պիր պէհանէեէ իսթինատակեահ օլմամասը իչուն, պու լուզէթի գալտրրբպ, Պէրլին սէրնամէսինտէ. էրմէնիսթան լուզէթի եէրինէ Ռուսիա լուզէթինի գօտուրթմուշ տը ր. քի պունուն մանասը, էվվէլքինտէն բէք ֆարգը օլտուղու տէրքեար տըր.

Շիւպհէ եօգ տուր քի պու բէք մուհիմմ պիր նօգթա տրր. ֆագաթ պիզ չիմտիլիք սահիհ վէ եա ղայրը սահիհ պու պապտէ պիր չէյ եազմայրպ, պիր հաֆթաեա գատար ցերսատէթ ղազէթալարընտա սուրէթի տերճ օլունանագ օլան Պէրլին ահտնամէսինէ պէքլէնիլմէսինի թավսիյէ իտէրիզ. Դապիլ տիր քի օլ վագրթա գատար, էրմէնի մէսէլէսինէ տայիր Բաթրիգ Ներսէս սրբազան հազրէթլերինին պազը պէյանանթը ըէսմիյէսի տախտ ղազէթալար վասիթասընա նէչը ուիլան օլունուպ, պու խուսուստա հէր նէվ շիւպհէ տէֆ ու իզալէ իտիլիր.

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն ժողով, պազը մուհիմմ մէսայիին թէզէքքիւրի իչուն, պու կիւն Գումգաբու Բաթրիգխանէսինտէ ագտը իճթիմա իթմէքտէ տիր.

ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ ԻԶԻՆ ՊԻՐ ՀԷՅՇԷԹԻՇԷՃ

Պու մէսէլէ վէլհասըլ հալ օլունտու. Էրզրումի, վան վէ Ցիարպէքիր վիլայէթլերինտէ էրմէնիլէր ալէյհինտէ իճրա օլունան մէզալիմ վէ թէատտիսաթ հագգընտա իճրայի թահգըգաթ իյլէմէք իւզրէ ճանիպի հիւքիւմէթի սէնիյէտէն թային պույուրուլան շուրայի տէվլէթ ազասընտան Ալի Շէֆիգ պէյ էֆէնտի հազրէթլերի, սապրգ Էրզրումի մէպուսու Ղազանճեան Կիրակոս էֆէնտի բէֆագաթըյա, կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ Էրմէնիսթանա միթէվէճհիհէն շէհրիմիզտէն հարէքէթ իթտիլեր.

Պու իքի զաթլարա տուխի, գապահաթլըրը պուլուպ ճէզայը սէզայէրինի տերհալ վէ պիլա խաթիզան թէրթիպ իյլէմէք իւզրէ միւսատատէի քեամիլ իրա օլունտուղու միսիլիւ, հինի հաճէթատ գումվէի ասքերիյէճէ տախի մուամէնէթ օլունմագ իւզրէ, Մուշ ֆըրգասը գօմանտանը ֆէրիգ Սապիթ բաշա հազրէթլերի, Ալի Շէֆիգ պէյ վէ Կիրակոս էֆէնտիյէ թէրֆիգ գըլընմըշ տրր.

ԳԼՈՒԽԸ

Մասէին խապեր վերտիյինէ կէօրէ, Գրպրրս ճէզիրէսինտէ պուլունան էրմէնի վանքընը խայը արազիի օլմաղա, ճէզիրէի մէզքիւրէնին Ինկիլիզէ կէչմէսի իւզերինէ. պու արազինին ֆիյաթը տախի խայըճա թէրագգըթմէքտէ իմիշ.

ԹԷԱՏՏԻՏՈՒ

Բայուի առաջնորդական ցեղապահ արժանապատիւ Տ. Պօղոս վարդապետ Նաթանեան Բալու իւր պաշտօնատեղին հասնելուն պէս քաղաքաքնակ և գիւղաքնակ ժողովուրդք ֆիւրատերուն և այլոց ձեռքէն կրած հարստահարութեանց ցուցակ մը ներկայացուցեր են, և թէ և Տ. Պօղոս վարդապետ տեղւոյն գայմագամին դիմելով, հարստահարութեանց դարմանը խնդրեր է, սակայն գայմագամէն պատասխան ընդունելով թէ բաւական թուով զօրք չունի, պարտաւորեր է ազգային Պատրիարքարանի դիմելով անմիջական տնօրէնութիւն մը խնդրել.

Ազգային Պատրիարքարանը կարծեմք Բ. Դրան ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրէ այս մասին.

(Հ-ՍԲԵՆԷ)

ԱԶԳ

Անցեալ 77 Յունիսին բացման հանդէսը կատարուած թադիս Նարեկեան ազգային խառն երկսեռ վարժարանաց և Նորին Հոգաբարձութեան հսկողութեան յանձնեալ ի Տօլապ-Ցէբէ-Արշակունեաց, ի Բանկալթի—Ս. Լուսաւորչայ, և ի Ֆէրի գիւղ—Ս. Վարդանայ ընտելարաններուն տարեկան հարցաքննութիւնները պիտի կատարուին հետեւեալ կարգաւ՝

Յուլիս 10. բշ. Աշխարհագրութիւն, Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 1էն 4.

Յուլ. 10. բշ. Դիտագրութիւն Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 2էն 4.

Յուլ. 10 բշ. Թուաբանութիւն, Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 6էն 9.

Յուլ. 11 գշ. Դեղագրութիւն, Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 2էն 4.

Յուլ. 11 գշ. Հայկաբանութիւն Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 6էն 10.

Յուլ. 12 դշ. Տաճկերէն, Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 1էն 4.

Յուլ. 12 դշ. Կրօնագիտութիւն Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 2էն 3.

Յուլ. 12 դշ. Երկրաչափութիւն միայն Զ. կարգի, ժամը 6էն 7.

Յուլ. 13 եշ. աշխնեգործ օրիորդաց կէս օրէ վերջ.

Յուլ. 14 ուրբ. ազգ. և ընդհ. պատմութիւն Դ. Ե. Զ. կարգաց, ժամը 1էն 3.

Յուլ. 14 ուրբ. Դպրութիւն, Դ. Ե. Զ. կարգաց ժամը 6էն 10.

Յուլ. 15 շբ. ընտելարանաց Դ. կարգի (աղգ. քերականութեան, ազգ. և սրբազ. պատմութեան, քրիստոնէականի, թուաբանութեան և այլն)

Ուստի Հոգաբարձութիւնս պատիւ համարելովներկայս հրապարակել ի գիտութիւն Արգոյ Հասարակութեան որդեսէր ծնողաց և դպրոցասէր ազգայնոց, կը խնդրէ որ այս մասին բարենպատակ հետաքրքրութիւն ղգացողները բարեհաճին իրենց ներկայութեամբ պատուել և քնել ազգային մանկտին.

Բերա Ի դիմաց Հոգաբար.

4 յուլ. 1878 Ն. Գոլճան

ՍԱՐՐԱՖԻՅԼ

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

5 Յուլիս

Էսքի ուս. ազդ. գաբ.		17-30
Պու սապահ 12 յունիս աշ.		18-
Իսթիգ. 65 (Մուքթօն)	6 % Ֆ.	112-
» 65 » 6 % Ֆ. 112-
» 69 (Բրնար) 6 106-
» 72 (Պօնտիս Թրէզօր) Լ. 30-
» 73 6 % Ֆ 100-
Բուլգարի չրմնդրֆեր 3 70-

ԱԶԳԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օսմ. լիրասը 100 դրշ ասն		Դրշ. Օր.
Գլեազ մէֆիսիէ ֆարգը		106-16
Մէթալիք »		120-
Գազբր »		177-
Գաստ »		284
Ինկլիզ լիրասը		109-10
Ֆրանսըզ ալթունու		87-20
Բոլ		89-20
Գրրմից ալթունու		51-10

Տիւն ագշամքի բիացա օլարագ եօգարքի սարրաֆիյէ ճէտվէլինտէ գայմէնին ֆիյաթը 284 դրշ. կէօսթէրիրմիշ իսէ տէ, գայմէնին յաղվընա տայիր պիր իսթիգրազ ագտը կիպի չու սօն կիւնլերտէ տէվէրան իտէն միւսայիտ խապերլէր իւզերինէ, պու սապահ լիրա թէնէզզիւլ իտուպ, գայմէ 263 է գատար թէրագգը իթմիշ տիր.

Սահիպի խմբագ

Ինտոն Յազանան

ՊՐԷՍԱՍԷՐ Ե. ԴԱՎԱԹԵԱՆ
Պթանպոլտա Փիտրմի խանը Ն 26